

Tema 4 II. Dünya Savaşı ve baskı altında Türkiye

1. “Türkiye’nin II. Dünya Savaşı öncesinde ve Savaş süresince izlediği dış politikayı ‘tarafsızlık’ olarak tanımlamak doğru değildir. Türkiye’nin konumunu en iyi tanımlayan ifade ‘savaş dışı’ olmasıdır.” İfadesini tartışınız. [20]

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, değişimler gibi becerilerdir. Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki noktalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Atatürk’ün “Yurtta sulh cihanda sulh” politikasına sadakat
- İsmet İnönü’nün savaşa girmeme konusundaki başarılı politikası
- Kurtuluş Savaşı sonrasında elde edilen kazanımların kaybedilmemesi için taraf ülkeler ile ilişkilerin yürütülmesi
- Tarafsızlık yansız kalma ve taraf tutmama anlamına gelir, fakat Türkiye’nin bu dönemde Batı’dan yana taraf olması
- Ordusunun imkanlarının yeterli olmaması sebebiyle savaş dışı kalma isteği
- Ekonomik olarak yardıma ihtiyacı olması sebebiyle tarafsızlıktan ziyade komşuları ve savaşın taraf ülkeleri ile kendini koruyacak anlaşmaları yapması
- Balkan Antantı ve Sadabat Paktı
- Savaş öncesi oluşturulan statükocu koruma isteği (Montreux Boğazlar Sözleşmesi ve Hatay’ın Durumu)
- Almanya tarafından işgal edilme korkusu
- SSCB tarafından işgal edilme korkusu
- İtalya tarafından işgal edilme korkusu
- İngiltere ve Fransa ile ittifak kurulması
- Nazi Almanyası ve Sovyet Rusya ile saldırmazlık anlaşması.
- Denge Siyaseti

Lütfen aklınızda bulundurun! Eğer adayın cevabı yukarıdaki bilgilerin çoğuna değinerek bilgi yönünden siz tatmin ediyor ama tarafsızlık ve savaş dışı olmak üzerine tatmin edici tartışma sunmuyorsa en fazla **[15]** veriniz. Aday cevabında tutarlı bir biçimde TR’nin değişen zamanlarda çeşitli ittifaklar yoluyla taraf tuttuğu ama hep savaş dışı kaldığı tartışılıyor ve doğru bilgiler sunuyorsa **16-20** bandında değerlendirmede bulununuz.

2. “1919 yılında imzalanan Versay Anlaşması’nın yenilen devletler üzerinde oluşturduğu ekonomik baskıların 1929 Büyük Buhranı ile ağırlaşması II. Dünya Savaşı’na zemin hazırlamıştır.” İfadesini açıklayınız.

[20]

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, değişimler gibi becerilerdir. A dayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki noktalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir. A day burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Versay Anlaşması’nın uluslararası istikrarsızlık getirmesi
- I. Dünya Savaşı’nın nedenlerinin ortadan kalkmaması
- İşsizliğin Almanya’da artması
- Enflasyonun artması ve Alman parasının değerinin düşmesi
- Üretimde azalmalar
- Almanların sömürgelerini kaybetmesi
- Anlaşmanın uluslararası güvenlik sağlayamaması
- Savaş tazminatlarının yüksek olması
- Hammadde sıkıntısı çekilmesi
- Büyük Buhran ile birlikte Almanya’nın ürettiklerini dış pazarlara satamaması
- Fransa gibi ülkelerde planlamaya gidilirken Buhran sonrası Almanya’da ekonomik durum Nazileri iktidara taşıdı
- Liberal politikaların önemini kaybetmesi
- Milliyetçiliğin artması
- Militarizmin artması (Almanya, İtalya ve Japonya)

Lütfen aklınızda bulundurun! Aday cevabında hem Versay’ın hem de 1929 ekonomik bunalımının ekonomik olarak savaşan devletleri nasıl etkilediğini detaylı bilgilerle açıklayarak 2.D.S’nin başlamasıyla ilişkilendirmelidir. Eğer sadece Versay’ı ya da sadece 1929 ekonomik bunalımını detaylı bir biçimde ele alır ama diğerinden çok yüzeysel bahsederse en fazla **[10]** veriniz.

Tema 5 Yeniden yapılanma, demokrasi, Türkiye ve bölgedeki gelişmeler (1945–1985)

3. “Bize göre, hususi mülkiyet ve şahsi hürriyete dayanan bir iktisat rejiminde, iktisadın sahibi aslî ferttir veya şirket halinde hususi teşebbüstür. Bizim tezimizde, devlet iktisadın içinde değil, üstünde vazife alır” (Prof Muhlis Efe, Mayıs 1950). Bu ifadeye göre Türkiye’de çok partili sisteme geçiş ile devletçilik ilkesindeki değişimler ve demokratikleşme arasındaki ilişkiyi değerlendiriniz. [20]

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, değişimler gibi becerilerdir. Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki noktalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Liberal politikaların özel mülkiyet ve teşebbüse verdiği önem
- Ekonomik alanda özgürlükçü ortam
- İktisadi özgürlüklerin sosyal ve siyasal hayata etkisi
- Sosyal ve iktisadi özgürlüklerin siyasi alanda farklı siyasi partilerin ortaya çıkmasına pozitif etkisi
- Özgürlükçü iktisat ile özgürlükçü siyasetin sağlanabilmesi
- Devlet eliyle girişimlerin yapılmaması
- Devletin ekonomiye müdahalesinin minimum olması
- Devletin vatandaşların ekonomik ve sosyal hayatlarına karışmaması
- Rekabet ortamının hem iktisadi hem siyasi alanda artması
- Soğuk Savaş’ın da etkisi ile Batı tipi ekonomik yapıya yaklaşılması
- Türkiye’nin kuruluşundan bu yana hedeflediği Batılılaşma ülküsü

Lütfen aklınızda bulundurun! 16-20 bandında puan alacak adayların cevaplarında mutlaka DP dönemindeki liberalleşme ve demokratikleşmeye yönelik gelişmeler yer almalı ayrıca bunların zaman içindeki dönüşümleri detaylıca değerlendirilmelidir. Aday bunlara iyi bir biçimde değinip yeterli bilgi sunmadıysa en fazla **[16]** veriniz.

4. Türkiye'nin 1974 yılında Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunmasının ulusal ve uluslararası sonuçlarını tartışınız.

[20]

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, değişimler gibi becerilerdir. Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki noktalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

Tam puan alacak adayların mutlaka Türkiye'nin müdahalesinin hem ulusal hem de uluslararası sonuçlarına değinmeleri gerekmektedir.

- Uluslararası topluluk tepkiyle karşılaşmıştır (ABD, İngiltere ve SSCB şiddetle protesto etmiştir)
- ABD Türkiye'ye silah ambargosu uygulamaya başlamıştır
- Yunanistan harekâtı gerekçe göstererek NATO'nun askeri kanadından ayrılmıştır.
- Türkiye dış ilişkilerde yalnız kalmıştır
- Yunanistan'da iktidar değişimine neden olmuştur (albaylar cuntası yerine demokrasinin kurulması)
- ABD ambargosunun ülkedeki siyasetçiler tarafından tepkiyle karşılanması ve hayal kırıklığı yaratması
- Türkiye'nin kendi silah sanayini geliştirme zorunluluğunun anlaşılması ve bu doğrultuda adımlar atılması
- Türkiye'nin dış politikasında bir sorun olarak günümüzde de varlığını koruması / AB'yle ilişkilerini etkilemesi
- Türkiye'nin adada kurulan KKTC'yi sürekli askeri ve ekonomik olarak desteklemesi ve bunun mali külfeti
- KKTC'nin dış politikada Türkiye'ye bağımlılığı ve yalnız kalması
- Adada fiili olarak 2 ayrı devletin ortaya çıkması
- Uluslararası toplumun sadece Rum kesimini Kıbrıs'ın temsilcisi olarak kabul etmesi.

5. Küreselleşme ile beraber yoğunlaşan göç olgusunun Avrupa ve Türkiye ilişkilerine etkilerini değerlendiriniz.

[20]

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, değişimler gibi becerilerdir. Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki noktalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Ticari faaliyetlerin artması ile kişilerin daha çok seyahat eder olması
- Bazı bölgelerdeki ekonomik sıkıntıların refah düzeyi daha yüksek yerlere göçü etkilemesi
- Daha kolay yolculuk yapılabilir olması
- Ucuz ulaşımın mümkün olması
- Savaşlardan kaçan insanların kendilerine güvenli alanlar bulmaya çalışması
- Avrupa ülkelerinin çatışma bölgelerine yakınlığı
- Türkiye'nin dünyanın en çok çatışmasına sahne olan Ortadoğu'ya komşu olması
- Ekonomik faaliyetlerin artırılması amacı ile sınırların açılması
- Türkiye'nin transit ülke olarak göçmenler tarafından kullanılması
- Avrupa ülkelerinin göçü düzenlemek için faaliyetleri
- Türkiye-AB arasında anlaşma yapılması

Lütfen aklınızda bulundurun! Adaylardan cevaplarında 1985 sonrası artan göçlerin TR ve TR & AB ilişkileri üzerindeki etkilerini değerlendirmesi beklenmektedir. Eğer verilen cevapta beklenen zaman dilimi dışında bir değerlendirme yapılmışsa örneğin 1960 sonrası Avrupa'ya Türk göçü ele alınmışsa cevap çok iyi bilgiler sunsa bile verilen puan **6-10** aralığının üzerinde olmamalıdır.

6. 1980'lerden itibaren Türkiye'nin iktisadi politikalarında görülen değişimi küreselleşen ticari ve finansal pazarlar çerçevesinde değerlendiriniz.

[20]

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, değişimler gibi becerilerdir. Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki noktalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

- Serbest piyasaya geçilmesi
 - Ucuz döviz bulunabilmesi
 - 1980'lerin sonuna doğru yabancı yatırımcının ülkeye gelmesi
 - Tarım ürünlerinden sanayi ürünlerine geçiş
 - Devletin ekonomideki etkisinin azalması
 - Özelleştirmenin artması
 - İnternet kullanımının artması ile ticari faaliyetlerde internetin etkisinin artması
 - Uluslararası para akışının artması
 - Yerli mallarının yerine yabancı markaların kullanımının artması
 - Ulaşımın kolaylaşması ile turizm gelirlerinin ekonomideki payının artması
 - Ülke ekonomisinin uluslararası ekonomik krizlerden etkilenmesi
 - Avrupa ile Gümrük Birliği anlaşmasının etkileri (tarım ve tekstil ürünlerinin Avrupa piyasalarına gönderilmesi, Avrupa menşeli sanayi ürünlerinin Türkiye'de kullanımının artması gibi)
-